

Referat – NKKs avlsrådkurs 2026

Tid og sted:

24.–25. januar 2026, Quality Airport Hotel

Arrangør:

Norsk Kennel Klub (NKK)

Deltakere fra Norsk Dobermann Klub:

Maria Vangen, representant for avlsrådet

Anette Skadsdammen, representant for styret i NDK

Innledning

Representanter fra Norsk Dobermann Klub deltok på NKKs avlsrådkurs 2026, et kurs rettet mot raseklubber og avlsråd. Formålet med kurset var å gi økt kunnskap om avlsarbeid i lys av genetikk, dyrevelferd og kommende endringer i regelverk, samt å tydeliggjøre raseklubbenes rolle og ansvar som avlsorganisasjoner.

Raseklubbenes ansvar og nytt regelverk

Innledende foredrag fra NKK tok for seg raseklubbenes ansvar overfor NKK og myndighetene. Det ble redegjort for ny forskrift om avl av hund, som er ute på høring, og som vil få betydelige konsekvenser for hvordan avl organiseres fremover.

Det ble tydeliggjort at forskriften vil gjøre avlsprogrammer obligatoriske. For organiserte raser innebærer dette at raseklubbene skal utarbeide og forvalte avlsprogrammer som oppdrettere plikter å delta i og følge. For uorganiserte hundetyper innebærer forskriften at oppdrettere selv må utarbeide avlsprogrammer som oppfyller tilsvarende krav. Dette ble presisert som et myndighetskrav.

Mattilsynet holdt kursets avsluttende foredrag og redegjorde for sin rolle som tilsynsmyndighet. Det ble gjort klart at Mattilsynet kan føre tilsyn med både oppdrettere og raseklubber, herunder avlsprogrammer, oppdretterjournaler og tilhørende dokumentasjon.

Genetisk variasjon, innavl og helse

Flere foredrag belyste genetisk variasjon som en grunnleggende forutsetning for god helse og velferd i hunderaser. Det ble vist hvordan høy innavl og liten genpool over tid kan føre til innavlsdepresjon, med konsekvenser som redusert fertilitet, økt sykdomsforekomst og kortere levealder.

Det ble også pekt på at i raser med liten genetisk variasjon kan en stor andel av populasjonen være bærere av de samme arvelige lidelsene. Når mange individer er bærere, blir videre seleksjon krevende, og utavls- og innkrysningsprosjekter ble omtalt som mulige virkemidler.

Innavlsgrad og genetiske beregninger

Kurset tok opp forskjellen mellom beregnet innavlsgrad basert på stamtavle (COI) og faktisk genetisk likhet. Det ble påpekt at innavlsberegninger basert på få generasjoner, slik de ofte fremkommer i DogWeb, ikke nødvendigvis gir et reelt bilde av den genetiske situasjonen, blant annet som følge av mangelfulle data og begrenset historisk dybde. DNA-baserte analyser ble omtalt som et supplement for å få bedre innsikt i reell genetisk variasjon.

Eksempler fra ulike raser

Gjennom kurset ble det presentert flere eksempler fra ulike raser for å belyse hvordan raseklubber har håndtert utfordringer knyttet til helse, genetisk variasjon og organisering av avlsarbeid. Leder i Norsk Bernersennenhundklubb holdt et foredrag om berner sennenhund, der rasens utfordringer med redusert gjennomsnittlig levealder, alvorlige arvelige sykdommer, blant annet histiocytært sarkom, samt lave kullstørrelser og fertilitetsproblemer ble gjennomgått. Det ble redegjort for at tradisjonelle avlstiltak innen eksisterende genpool ikke har gitt tilstrekkelig effekt over tid, og at innkrysning av andre raser derfor er definert som en nødvendig og langsiktig strategi for å bedre rasens genetiske helse. Foredraget la vekt på at dette arbeidet må være godt planlagt, forankret og gjennomføres over flere generasjoner, med mål om å bedre helse og levealder samtidig som rasens funksjonelle egenskaper, mentalitet og overordnede rasetype ivaretas.

For cavalier king charles spaniel ble det presentert erfaringer fra Sverige, der Svenska Kennelklubben (SKK) i samarbeid med Svenska Cavalierklubben (SCKCS) har etablert et strukturert innkrysningsprogram som følge av svært lav genetisk variasjon og alvorlige helseutfordringer i rasen. Foredraget tok utgangspunkt i SKKs retningslinjer for prosjekter som har som mål å øke genetisk variasjon, og beskrev ulike metoder som kan benyttes, herunder dispensasjonsregistrering, åpning av stambok mellom nært beslektede raser og formelle innkrysningsprosjekter. Det ble understreket at økt genetisk variasjon krever langsiktig planlegging, at det ikke finnes raske løsninger, og at enkeltstående innkrysninger ikke gir tilstrekkelig effekt på populasjonsnivå. Arbeidet med cavalier gjennomføres i samarbeid med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), og ble brukt som eksempel på hvordan systematisk, kunnskapsbasert arbeid kan settes i gang før situasjonen blir uopprettelig.

Foredrag fra Norsk Elghundklubbens forbund tok for seg hvordan elghundklubbene har organisert sitt avlsarbeid og arbeidet frem avlsprogram for rasene. Det ble lagt vekt på betydningen av god organisering, tydelig rolleforståelse i avlsrådet og bred involvering av oppdrettere. Videre ble det pekt på viktigheten av kompetanseheving, kunnskap om egen rase, kartlegging av populasjon, statistikk og trender, samt identifisering av problemområder. Elghund ble brukt som eksempel på hvordan en raseklubb kan forvalte avlsarbeidet helhetlig, med fokus på helse, slektskap, mentalitet, bruksegenskaper og eksteriør, og hvordan formidling gjennom klubbens kanaler bidrar til å gjøre avlsarbeidet relevant og tilgjengelig for medlemmene.

Eksteriør, ekstremiteter og etikk

Flere foredrag tok opp problemstillinger knyttet til ekstreme eksteriørtrekk og konsekvensene disse kan ha for hunders helse og velferd. Det ble vist til hvordan svært korte bein, korte snuter og enkelte hodeformer kan føre til smerter, funksjonsnedsettelse og behov for medisinske inngrep. Et gjennomgående budskap var at raseklubber bør være i forkant og arbeide målrettet for etisk forsvarlig avl, før situasjonen utvikler seg til et nivå der drastiske tiltak blir eneste alternativ, slik som forbudet mot avl av Cavalier King Charles spaniel i Norge.

Erfaringer fra Dansk Kennel Klub

Dansk Kennel Klub presenterte erfaringer knyttet til ny hundelovgivning i Danmark, med fokus på hvordan man gjennom tidlig dialog og samarbeid med myndigheter og dyrevernorganisasjoner har arbeidet for å sikre etisk og ansvarlig avl. Foredragsholderen beskrev hvordan Danmark i stedet for å innføre raseforbud har valgt å etablere et nytt, helhetlig regelverk som stiller krav til avlspraksis uavhengig av rase.

Det ble vist til erfaringer fra andre land der raseforbud ikke har ført til redusert forekomst av aktuelle hundetyper, men i stedet til økt import. På denne bakgrunn ble det understreket at regulering av avl anses som et mer hensiktsmessig virkemiddel for å ivareta dyrevelferd enn forbud mot enkeltraser. Den nye danske lovgivningen gjelder alle hunder, både registrerte og uregistrerte, og ble presentert som et eksempel på hvordan regelverk kan brukes aktivt for å forebygge uetisk avl og samtidig bevare muligheten for videre ansvarlig avlsarbeid.

Avslutning

Kurset ga et bredt og faglig solid grunnlag for å forstå dagens og fremtidens utfordringer i avlsarbeid. Deltakelsen vurderes som nyttig for videre arbeid i avlsrådet og for klubbens forståelse av ansvar, regelverk og langsiktige perspektiver i avlsarbeidet.

På bakgrunn av deltakelsen på NKKs avlsrådkurs vil avlsrådet i tiden fremover arbeide videre med å vurdere hvordan klubbens avlsarbeid best kan utvikles i tråd med kommende regelverksendringer og behovet for langsiktig og bærekraftig avl. Videre prosess vil skje i dialog med styret, og det legges opp til å involvere oppdrettere og medlemmer etter hvert som arbeidet konkretiseres.